

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 234/2025 rd

Svar på skriftligt spørgsmål om bättre kvalitetskontroll av offentligt finansierad vetenskap

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 234/2025 rd undertecknat av riksdagsledamot Timo Vornanen /tv:

Hur tänker regeringen se till att ansvarsfullheten och kvalitetskontrollen inom vetenskaplig forskning som genomförs med offentlig finansiering förbättras, och

att de nuvarande problemen i anslutning till detta åtgärdas?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

Finland har som målsättning att höja utgifterna för forsknings- och utvecklingsverksamheten till fyra procent av bruttonationalprodukten före 2030. Verkställandet av målet har framskridit tack vare riktlinjerna från de parlamentariska FoUI-arbetsgrupperna och lagen om statlig finansiering av forsknings- och utvecklingsverksamhet.

I juni 2024 godkände regeringen en mångårig plan för finansieringen av forsknings- och utvecklingsverksamhet för åren 2025–2032. Planen innehåller en beskrivning av nuläget inom forsknings-, utvecklings- och innovationssystemet och av målen för systemet samt de huvudsakliga riktlinjerna för finansieringen av forsknings- och utvecklingsverksamhet. Planen bereddes av en arbetsgrupp som tillsatts av undervisnings- och kulturministeriet och arbets- och näringsministeriet, dessutom deltog många aktörer inom forskning och näringsliv i beredningen. Planberedningen leddes av forsknings- och innovationsrådet.

Enligt den mångåriga planen för FoU-finansieringen utvecklas Finlands FoUI-system på ett övergripande och balanserat sätt. Målsättningen är att öka FoU-verksamhetens omfattning och höja dess ambitionsnivå. På längre sikt är målet att statens FoU-satsningar på bred front ska producera ny information och kompetens på hög nivå, innovationer och lösningar på globala samhälleliga utmaningar såsom klimatförändring, förlust av biologisk mångfald, föroreningar och sociala problem. På det här viset kan man främja export med högt mervärde, hållbar ekonomisk tillväxt och förbättrad produktivitet samt öka välfärden i samhället.

Finlands Akademi finansierar forskning som producerar ny information av hög kvalitet och ger det finländska forskarsamhället möjlighet till internationalisering. Målet är att åstadkomma helt ny information som revolutionerar det nuvarande tänkandet och vetenskapliga genombrott genom fri konkurrens. Konkurrensutsatt forskningsfinansiering är ett effektivt sätt att höja kvaliteten på forskningen till en internationellt sett hög nivå då finansieringen riktas till de projekt som bedöms vara bäst.

Regeringen har under regeringsperioden fattat beslut om permanenta och tidsbundna ökningsar av statens FoU-finansiering. En betydande del av dem har riktats till den konkurrensutsatta FoU-finansiering som beviljas av Finlands Akademi och Business Finland.

Finland kan bäst locka internationella forskare genom att se till att vårt forskarsamhälle även i fortsättningen är öppet och internationellt och att vårt system är lockande, inspirerande och säkert. Forskningsfinansiering och resurser är viktiga attraktionsfaktorer. Det är även bland annat den akademiska friheten och forskningsorganisationens goda rykte.

Vetenskapens frihet är tryggad i grundlagen, vilket innebär att en forskare inom sitt forskningsområde kan välja ut föremål för vetenskaplig granskning som han eller hon anser att det är nödvändigt att få mer information om ur ett vetenskapligt, samhälleligt, tillämpligt eller kommersialiserat perspektiv. Detta innebär dock inte att forskaren är berättigad att få konkurrensutsatt forskningsfinansiering för sin forskning.

Forskningsprojekt som finansieras av Finlands Akademi genomgår en internationell vetenskaplig sakkunnigbedömning utifrån vilken finansieringsbesluten fattas. Oberoende sakkunnigbedömning av ett projekt innebär att i huvudsak utländska experter inom respektive vetenskapsområde utvärderar forskningsplanens vetenskapliga kvalitet och projektets genomslagskraft. När forskare inom forskningsområdet bedömer sina jämlikars projekt, placeras projekten i rangordning så att teman som forskningsområdet anser är viktiga samt god planering och bra sätt att genomföra projekten framträder.

Den vetenskapliga kvaliteten på ansökan är den viktigaste faktorn som påverkar Finlands Akademis finansieringsbeslut. Akademien finansierar framför allt de ansökningar som fått de bästa helhetsbetygen, och kan endast finansiera en del av dem.

Finlands Akademi följer på olika sätt upp genomslagskraften hos den forskning som Akademien finansierat. Projektens forskningsrapporter innehåller information som är central för uppföljningen. Den ansvariga projektledaren eller finansieringstagaren ansvarar för rapporteringen. En slutrapport utarbetas för alla forskningsprojekt som finansieras av Akademien. Finlands Akademi rapporterar årligen till undervisnings- och kulturministeriet om sin verksamhet och dess genomslagskraft i sin bokslutshandling.

De projekt som finansieras av Finlands Akademi håller hög kvalitet och har stor genomslagskraft. Finansieringen från Akademien främjar högklassig forskning, dess förnyelse och mångfald. De finansieringsbeslut som Finlands Akademi fattar grundar sig på en internationell sakkunnigbedömning, vilket gör det möjligt att stödja de bästa projekten och forskarna samtidigt som det hjälper till att identifiera nya forskningsteman och perspektiv.

Helsingfors 31.7.2025

Forsknings- och kulturminister Mari-Leena Talvitie